

Patriotisme er hverken højreorienteret eller nationalistisk

Patriotisme består for forfatteren Thea Dorn i anerkendelsen af, at man har et særligt forhold til sit eget land.

Kristeligt Dagblad, den 2. maj 2018 af Anders Raahauge

Den tyske forfatterinde Thea Dorn er bekymret over sine landsmænds reserverede forhold til fædrelandet. Derfor har hun skrevet bogen "Deutsch, nicht dumpf" – "tysk, ikke dump/afdæmpet".

Die Welt interviewer hende i den anledning og spørger, om man kan være stolt af at være tysk?

Dorn har svært ved at stille noget op med "stolthed" her, for ens oprindelse har med skæbne at gøre. Man bør vel ikke adle det, man simpelthen er, med stolthedsfølelse, mener hun. Hendes bog har undertitlen "Ledetråd for oplyste patrioter", men patriotisme skal snarere forbindes med engagement end med stolthed.

"Og modsætningen til patriotisme er for mig den irritable ligegyldighed, der vrisser: 'Hold nu op med al den snak om Tyskland!'. Den attitude er groet stadig mere fast. I dag udtrykker den sig gennem en overfladisk, kosmopolitisk livsfølelse – efter mottoet: Den smule, jeg læser, er af Murakami, film streamer jeg på Netflix, og jeg kunne nøjagtigt lige så godt bo i Barcelona som i Berlin."

Patriotisme består for Dorn i anerkendelsen af, at man har et særligt forhold til sit eget land. Det er ikke et motel, som man kan checke ind og ud af efter forgodtbefindende.

Men vores vestlige individualisme er efterhånden blevet så stærk, at vi kører ned ad selvfikseringens blindgyde. Vi må atter få blik for de prægninger i os, der rækker ud over os selv.

En nation kan ikke leve helt uden patriotismens engagement i det fælles vel. Dens institutioner ville vel fungere en tid endnu, men da blot som demokratiets hjerte-lunge-maskine.

"Demokratiet har brug for den patos, der siger: 'Jeg ønsker ikke, vores land går i hundene'. Den patos er hverken højreorienteret eller nationalistisk."

Kløften mellem Tysklands vestlige og østlige delstater er stadig dyb. Fra vest stirrer man i dag med bestyrtelse på den indvandningskritiske bølge i øst, mens man derovre er lige så bestyrkede over Vestens velkomstkultur over for de mange indvandrere.

Thea Dorn selv mener, at de etablerede partier og de tyske intellektuelle ikke har taget den folkelige bekymring alvorligt. Men nu er den illegale masseindvandring stilnet af; alligevel tror mange tyskere, at deres identitet kun kan sikres ved at dæmme op for indvandring. Det er en fejl, mener Dorn:

"Intet er sikret! En stabil selvbevidsthed opstår ikke ved at fiksere på afværgelse af ægte eller indbildte trusler. Den må vokse frem i én selv. Ud fra viden om egen historie og kultur."

Den dannelse er vigtig i vor tid, hvor ikke kun Tyskland, men hele Vesten er plaget af kriseagtig forvandling. Det menneskebillede, vi på en måde har med os siden antikken, bliver nu langsomt opløst af digitalisering og hyperteknologiens indtrængen alle vegne.

”Samtidig konfronteres vi fra den anden side, gennem globalisering og migration, med mennesker og kulturer, der ikke forbinder noget med vores humanisme og oplysning. Det frie, emanciperede individ må nu alvorligt spørge sig selv, hvordan det overlever i den tumult og de sammenstød. De eneste rum til individets værn er de vestlige retsstater. Og de kan på deres side heller ikke bestå uden deres åndeligt-kulturelle fundament.”

Thea Dorn vil derfor gerne beskytte en konservatisme mod de angreb for højreradikalisme, den så nemt rammes af i netop Tyskland. Samtidig oplever hun, at mange af angriberne faktisk er ramt af en helt ny tvivlrådighed:

”Jeg har gennem nogen tid iagttaget, at ikke så få tilhængere af et venstre- liberalt verdensbillede privat går og spørger sig selv, om de egentlig tror på det, de står for. Så er der tre måder at omgås denne smertelige tvivl: Enten forkynder man endnu mere aggressivt, at man har ret, for at overdøve ens egen tvivl. Eller man bliver en heftig renegat. Eller man bliver eftertænksom. Jeg satser på de eftertænksomme.”

Den dannede, vestlige forståelse af mennesket er trængt på flere fronter, og hun vil så gerne forsvare den: ”Mod dem, der vil ombygge os til algoritmisk optimerede vedhæng til apparaterne. Mod dem, der ser årsagen til alt ondt i hele verden i ’den hvide mand’. Mod dem, der drømmer om autoritære systemer.”

Den vitale og ansvarlige individualisme må ikke lukke sig om sig selv, men skal holde forbindelsen åben til det større fællesskab.

”For kun den, der ved, hvor han kommer fra, kan vide, hvor han vil hen. Forgudelsen af det hule jeg, der anser sig for verdens navle, er dødsensfarlig.”

Anders Raahauge er kulturjournalist, sognepræst og medlem af Det Ethiske Råd.